pokret. Zgodovina postanka novega stanovanjskega zakona je dokaz[4]), da zmaguje individualstični duh na vsej črti.

Vprašanje je, bi-li bil današnje dni sprejet čl. 37. ustave v tej obliki, v kateri je. O socialnem razumevanju lastnine je težko govoriti. Ali bo ostal čl. 37. ustave gol obet? V času, ko se vrše dela za kodifikacijo civilnega prava, je treba nato opozoriti. Novi načrt zakona »o pomaganju gradnje malih stanova« se oslanja na nekatere moderne vidike. Njega usoda nam že v bližnji bodočnosti odkrije gotovost, ali se motimo ali ne. Morda imajo tisti prav, ki pozivajo na pazko z besedami in peresom.

Listek.

Službene Novine.

V naši pisarni je tako naneslo delo, da je šef naročil meni, ki sem najmlajši, da stopim v knjižnico in prosim Službeni Novin. Službene Novine, je dejal, niso kakršnikoli dnevnik po 4 kronce posamezni izvod — komaj si ga pogledal, že si ga prebral in lahko vanj zaviješ klobaso. Nego v Službene Novine lahko zamotaš kar celega prešiča in so Službene Novine — kapo dol! — uradni list vesoljne kraljevine, podlaga in steber javnega reda. Naj si jih torej izprosim, je dejal, in naj potem pogledam, ali je ali ni notri objavljena naredba ministrstva saobračaja broj toliko in toliko, vsebine take in take. Ako ministrstvo veruje v Boga in spoštuje zakone, bi naredba morala biti objavljena. Kajti ni dovolj, je dejal, da je naredba sklenjena in spisana na beli list papirja, kakor poje pesem, nego je povrh še treba, da je dana na znanje onim, kateri se naj po njej ravnajo. Ni nemogoče, je dejal, da je spričo obilnih drugih poslov — koliko je treba konferenc z volilci in shodov in agitacije! — ministrstvo pozabilo na objavo. Take opustitve načeloma ne bi bilo pozdraviti, ker bi se kosala s strogim besedilom zakona. Ali bi bila v navzočnem

[4]) V drugi polovici meseca novembra 1921. leta sem se udeleževal takozvane stanbene konference v Beogradu, na kateri so bili pod vplivom najmočnejših političnih strank zapovrstjo završeni kar trije osnutki stanovanskega zakona. Moderne vidike (n. pr. one češkoslovaškega zakona o stanovanjih) so dosledno zavračali. Hic niger est . . . je veljalo zanj, kdor se je preveč eksponiral.

primeru stranki v prid, stranka bi pravdo dobila! Ako pa ministrstvo ni pozabilo in je naredbo objavilo, potem seveda ministrstvu vso čast! Toda bo za stranko slabo.

Rekel sem, da sem razumel in da grem in da bom načeto jabolko pojedel, čim se vrnem.

Pa mi je pisarna enodušno svetovala, naj jabolko vzamem s seboj. Ganjeni so izrazili upanje, da se še kdaj vidimo, oblekel sem suknjo, blagoslovili so me, spremenili so me do galoš in sem šel in me je po poti grela prijetna zavest, kako me čisla in ljubi pisarna.

V knjižnici prebiva prijazno in veselo pleme. Vprašali so me, katero številko da želim Službenih Novin in od katerega dne.

Odgovoril sem, da me spričo njihove prijaznosti jako boli, da jim ne morem služiti v označeni smeri. Marveč da mi je baš poverjena naloga, da izsledim dotično številko in njen datum. Vse kar vem, da je broj zadevne naredbe ministrstva in njena vsebina.

Veselo so se mi nasmejali in so dejali: »Evo!« Med oknoma je stala prostrana miza, na mizi se je dvigal orjaški stoh papirja — bile so Službene Novine.

Rekel sem: »Hvala!« in da jo bom koj imel pri škricu, zadevno naredbo. Samo v kazalo da bom pogledal in bo delo opravljeno, še prestopil se ne bom z ene noge na drugo.

Vesela gosposka v knjižnici pa me ni pustila in me je silila, naj slečem suknjo, naj si vzamem stol in nanj sedem, da jim ne odnesem spanja. Naglica da ni nikdar dobra in da je še oni malo počakal, ki je s črešnje padel. Kar se pa tiče kazala, da ga Službene Novine nimajo, ga niso imele in ga ne bodo. Ako bi ga imele, ne bi bile več Službene Novine.

Stali so okoli mene in se prijazno ležali in potem je eden vprašal, ali vsaj vem, s katerega dne je ona naredba, ki jo iščem.

Odgovoril sem po pravici, da dneva ne vem. Ministrstvo saobračaja da je preobloženo z drugim delom — konferenc je treba z volilci in shodov in agitacije — pa je pozabilo, da zapiše pod naredbo dan. Vendar da goji naša pisarna v svojem nedrju rahlo slutnjo, da je bila naredba izdana in podpisana maja ali junija prošlega leta, mogoče en mesec ali dva prej, mogoče en mesec ali dva pozneje, dosti večji nemara da ne bo razloček.

Točni ti podatki so gospodo jako razvneli, potrepali so me po ramah in so z združenimi silami s papirnatega stolpa sneli gorenjo plast, da je odgrnjen ležal pred mano list od 1. maja.

In so se še dolgo smejali in je človeku v radost in ponos je njegovi duši v lek, če pride med tako prijazne in vesele ljudi.

Pričel sem čitati in iskati in moram odkrito priznati: dalj ko sem čital, bolj me je zanimalo in mi je bilo jako žal in sram me je bilo tudi, da sem kulturen delavec, pa nisem dosihdob poznal Služ-

benih Novin. In je list jako obsežen in bogat in sem potreboval debeli dve uri, da sem prišel eni sami številki do konca.

Kako pestra in zanimiva je listu vsebina, vseh mogočih se tiče odnošajev človeškega življenja! In vendar ni vrstice, kjer bi bila tudi le za las prekoračena meja dostojnosti. Vsakemu otroku ga lahko daš v roke brez škode za njegovo dušo! To je šteti listu v posebno pohvalo.

Najnovejšim poročilom iz narodne skupščine in zakonodavnega ji odbora — jedva so stara dva meseca ali tri — slede enako aktualne književne beležke, tik za njimi ti omami oči in dušo impozantni cenik knjižnih novosti iz založbe gospoda Geze Kona. Bereš ga in ga s slastjo prebereš, nadaljuješ čitanje, pa se ti nudi v sledečih stolpcih pregled najnovejših patentiranih izumov, opremljen s premnogimi umetniško zasnovanimi slikami. Kdor je trgovec, srce se mu bo širilo nad nebrojnimi oklici za razne nabavke: drv in stolov, črevljev in federštala, mostov in konca in paprike. Koliko pobude in prilike za domačo trgovino in industrijo tiči v teh oklicih. Na cesti leži denar in kliče in miče in vabi srce! Razpisuje n. pr. okrajna oblast v Skoplju ali pri Skoplju ofertalno licitacijo za nabavo uradnega pečata. Pečat je jako stvarno popisan in podrobno tudi in je popisu posneti, da gre za običen pečat z orlom, okoli orla je napis in bo nabava pečata stala, ako ne 50 Din., 40 gotovo. A je razpis dolg in lep in med brati vreden 100 Din. in ni dvomiti, da je bil uspešen tudi in da se je zlasti slovenska industrija odzvala razpisu v čim častnejšem številu.

Človek bi samo čital in ne bi ne jedel ne pil! Morali so me spomniti, da je že opoldne in naj popoldne le zopet pridem — na veselo in zdravo svidenje!

Prišel sem popoldne in še sem užival tri obširne strani samih oklicev, tikali so se štamparskih krivic zoper čast, in mislim, da so ti oklici važni za vsakogar in za vse v kraljevini SHS, drugače ne bi bili objavljeni v Službenih Novinah. Za štamparskimi oklici so se vrstili vojaški begunci, kdaj so ušli in koliko so na životu odnesli državnega veša, kar ne bi bili smeli, tako jim Boga!

In potem je prišlo ono, kar me je posebno zanimalo: pozivi odmetnikom. Veličansko!

Ibiš, Velja in Arif Melić so tristroki ubijalci, odeti v belo arnavtsko nošo. Odrekli so spoštovanje in pokorščino vidovdanski ustavi in vrlim našim orožnikom in se vdali neugodnemu hajdukovanju. Tako početje ni ljubo ne Bogu ne ljudem! Zato so pozvani, da se v roku od dvajset dni po objavi v Službenih Novinah sami izročo bližnjemu oblastvu. Ako tega ne store, preklicani bodo jadni grešniki kot odmetniki in vsakomur bo prosto, jih ubiti. Ako jih dobe in se bodo dali. V obrambo svojih pravic in da ne zamude roka naj se Ibiš, Velja in Arif brez odloga naroče na Službene Novine, ki

stanejo za celo leto 300 Din., a je treba naročnino vsaj za pol leta plačati naprej pri upravi državne štamparije.

Kaka divja romantika dehti iz tega in iz obilnih enakih pozivov, kako krvava in neusmiljena in zraven pristna in vseskozi domača!

Moj najstarejši, ki hodi v četrti razred, me vedno naganja, naj mu kupim »Roparjevo nevesto« in »Fra Diavola« in »Mussolina«, take knjige da se mu zde najlepše.

Jaz mislim, naročil mu bom Službene Novine. Deca razodeva že v zgodnjih letih osebna in posebna nagnjenja, ki jih je treba preudarno gojiti. Pa če tičé v mojem najstarejšem darovi za razbojniško stroko, posveti naj svoje zanimanje vsaj domačemu razbojništvu, da se mu bo hkratu širilo domoznanstvo in krepila ljubezen do širne naše domovine.

Še druge vrste oklici pretresajo dušo pazljivemu bravcu.

Nikiti Jukiću je ušla žena in se je vrnila k staršem, da živi po nebrzdani svoji volji, pleše kolo in jé sladko. Pa daje globoko užaljeni soprog to na znanje vesoljnemu svetu od Triglava do Vardarja in se ji svečano odreka, da mu ni več žena in da je razdedinjena in kdor bi ji kaj posodil ali zaupal, od njega naj nikar ne išče povračila.

Ali jo lahko vsakdo ubije, čim poteče dvajseti dan, ni povedano. Vsekako je pohvale vredna obzirnost, da se žene najprej blagohotno opozore v Službenih Novinah. Slovenci take obzirnosti ne poznajo in se v zeleni Štajerski ubijajo zakonci drug drugega brez slehernega prejšnjega oklica. Tu se nudi hvaležno polje delovanju naših posvetnih in cerkvenih oblasti.

Delal sem povprečno po osem ur na dan in sem bil po preteku enega meseca gotov s Službenimi Novinami od maja in junija Žetev je bila bogata: vrgla mi je snovi za 15 novel, tri drame in en šaljiv listek. Sedel sem že en mesec, že so me čislali v knjižnici kakor svojega človeka in so me pošiljali dopoldne po hrenovke in sem predelal ta mesec še april in julij in mi je obogatelo gradivo za nadaljnjih pet novel, za eno ljudsko igro s petjem in s plesom in za eno pantomimo.

Postalo mi je bilo v teku časa tudi jasno, zakaj Službene Novine nimajo kazala. Kazalo ni mogoče ob tako obširni in mnogovrstni vsebini. Kazalo bi bila katastrofa in smrt. V svrho kazala bi se morale izpremeniti Službene Novine vse in v vsem.

Hotel sem se lotiti še marca meseca in avgusta, pa me je šef pozval v pisarno in me vprašal, ali sem našel, kar mi je bilo naročeno.

Zahvalil sem se za izkazano mi zaupanje in še posebe za ugodno priliko, ki mi je obrodila snovi za pet letnikov »Zvona«.

Če sem našel ono naredbo? je rekel šef.

Naredbe nisem našel, sem dejal. Ali drugače da so Službene Novine izborno urejevane — družinski list da so v najboljšem pomenu besede za vsakogar in zlasti za trgovinske in odmetniške kroge.

Rekel je, da me bo v pravdi predlagal za veščaško pričo o merodavni okolnosti, da Službene Novine niso objavile zadevne naredbe. Ali se upam na to priseči?

Odgovoril sem, da mislim, da za mesece april, maj, junij in julij lahko prisežem. Razen če je bila naredba skrita v kakem izkazu živinskih kužnih bolezni, teh izkazov, da nisem vseskozi natančno prečital. In sem pripomnil, da imajo Službene Novine po mojem trdnem prepričanju eno samo napako, ta je, da nimajo posebnega kotička za šahiste.

Nato je dejal šef, da jim ve še za drugo hibo, bistvenejšo in dalekosežnejšo. Ta hiba je, da objavljajo včasi zakone in naredbe. Te objave očitno da ne spadajo v Službene Novine, ampak jim kvarijo le celotni in enotni značaj. Po njegovem mnenju naj bi se zakoni in naredbe kratkomalo izločile iz Službenih Novin. Ako se zakoni in uredbe baš morajo objavljati, naj se objavljajo posebe. Le Službene Novine, je dejal, naj se ne skrunijo z njimi. V novi izčiščeni obliki potem Službenim Novinam ne bo odrekati one višine, ki je primerna lepi in važni njihovi nalogi.

Mislim, šef ima prav. Kakor vedno! **Fr. Ž**